

su Kristu. Krštenje je prvo sakramentalno obraćenje i posvećenje temeljnog pomirenja kršćanina s Bogom. Euharistija donosi plod u nultarnjem zajedništvu u Isusu Kristu koji se sjedinjuje s onim koji prima taj sakrament.

Između početnog i osnovnog pomirenja kršćanina s Bogom u Isusu Kristu u sakramentu krštenja i vrhunca u euharistiji nalazi se sakrament ispovijedi koji je potreban da se učvrsti početno pomirenje kršćanina svaki put kad je smrtni grijeh uništio u duši plod krštenja. Tada je ispovijed nužna da kršćanin opet postane dostojan primanja euharistije u kojoj pomirenje s Bogom u Isusu Kristu dostiže svoj vrhunac na ovom svijetu.

U životu smo izloženi grijesima kojima narušavamo prijateljstvo s Bogom, pa nam je sakrament pokore, iako nije u sebi ni najtemeljniji ni najsavršeniji među sakramentima, ipak često najpotrebniji. Radi toga Crkva danas poklanja veliku brigu da vjernici upoznaju veliku tajnu pomirenja s Bogom, koja se postizava tim sakramentom. Zato će sakrament ispovijedi, koji se smješta između krštenja i euharistije, biti znak i pokazatelj čvrste volje da netko ozbiljno proživljava svoj povratak Bogu i obnovu krsnog pomirenja s njim.

Zaključak

Ova nam je Jubilarna godina Otkupljenja posebno vrijeme spasenja i poticaj na pokoru i obnovu. »Potrebno je, prema tome, da to vrijeme u cijelom životu Crkve i kršćanina utisne svoj pečat, da završi zrelim i novim odlukama u onoj ljubavi, koja rađa istinu i promiče pravdu« (Ivan Pavao II.).

Plod pomirenja jest život milosti koji smo prvi put primili na krštenju, a kasnije ponovno primili ili povećali u sakramentu ispovijedi. Na taj način kršćanin grešnik postaje obraćenik i pomirenik s Bogom i Crkvom, koji traži pomirenje, koje treba doći po obraćenju srca. »Sad je pravo vrijeme, sad je dan spasenja« (2 Kor 6,2). »Sakrament pokore ništa ne može zamijeniti i zato svim ljudima pomaže da obnove savez s Bogom, koji je grijehom bio narušen« (Ivan Pavao II.).

DOKUMENAT KONGREGACIJE ZA KATOLIČKI ODGOJ

ODGOJNE SMJERNICE O LJUDSKOJ LJUBAVI

Premda je stara kao i sam ljudski rod, seksualna je tematika kroz posljednja desetljeća potpuno i otvoreno prodrila u žarište ljudskih zbiivanja. Dokument Kongregacije za katolički odgoj, u kojem se iznosi

Nacrt seksualnog odgoja, izlazi prema tome, upravo, u vrijeme kad je ta tematika na dnevnome redu bilo u školskim programima različitih zemalja, bilo u kino-dvoranama, na televizijskim filmovima i vido-kazetama, u časopisima, ljubavnim romanima i ozbiljnim znanstvenim raspravama psihologa i seksologa.

Nakon što je prije toga bio razaslan biskupima, dokumenat je predstavljen u tisku i objavljen u poluslužbenom glasilu *L'osservatore romano*, 2. prosinca 1983. Plod je opsežnih i dugotrajnih ispitivanja mišljenja u mjesnim Crkvama diljem svijeta, a pripremljen je uz pomoć stručnjaka odgojnih znanosti.

Tim se dokumentom u stvari žele pojasniti i proširiti pogledi na jednom posebnom području odgoja, prema kršćanskim načelima i općim smjernicama koje su dane u saborskoj deklaraciji o kršćanskom odgoju »Gravissimum educationis«. Cilj mu je: »ispitati pedagoški vid seksualnog odgoja i označiti prikladne smjernice za cjelovitu izgradnju kršćanina prema njegovu osobnom pozivu«. Pretpostavlja doktrinalna načela i moralna pravila kako ih izlaže crkveno učiteljstvo premda ih uvijek izričito ne navodi. Treba ga zbog toga čitati u tome svjetlu i jedino ga se u tome svjetlu može potpuno shvatiti.

Svjesna kulturnih i socioloških razlika u zemljama svijeta, Kongregacija je izradila samo opće smjernice zajedničke svim kršćanima prepuštajući da ih biskupi upriliče pastoralnim potrebama pojedinih mjesnih Crkava.

Dokumenat se sastoji od uvoda, četiri dijela ili odsjeka i zaključka. U uvodu se razlaže značenje seksualnosti kao osnovnoga sastavnog dijela osobe. Spolnost obilježava čovjeka i ženu ne samo na fizičkoj nego i na psihološkoj i duhovnoj razini. Među kršćanima postoje značajne razlike u pristupu seksualnom odgoju te u spremnosti i pripremljenosti da se na tom području nešto učini. Dokumenat navodi stav novijega crkvenog učiteljstva prema toj problematici i napose stav II. vat. sabora i pape Ivana Pavla II.

I. Osnovna načela

Ljudsko tijelo ima posebnu važnost u shvaćanju smisla života, ljubavi Božje, ljudskog poziva na sebedarje u zajednici ljubavi i u shvaćanju poziva na rađanje. Grijeħ sprečava ispravno shvaćanje i razumijevanje značenja i poruke koje ljudsko tijelo u sebi sadrži. Odatle dolazi do neshvaćanja i obscenijivanja vrednota ljudskoga tijela i samog čovjeka. »Samo u misteriju Utjelovljene riječi postaje doista jasan i misterij čovjeka«(GS 22). Dosljedno tome, u svjetlu savršenog čovjeka Krista može se jedino pravilno shvatiti i značenje ljudske seksualnosti, braka, djevičanstva i seksualnih vrednota.

Dokumenat ocrtava narav, svrhu i sredstva seksualnog odgoja imajući na umu dostignuća moderne psihologije personalističkog smjera. Kršćanski su odgojitelji uvjereni da se punina odgoja postiže u krilu vjere, zbog toga dokumenat naglašava uz obična pedagoška sredstva ulogu vjere i Božje milosti te izgradnju nutarnjeg života u molitvi i nasljedovanju Krista i njegove majke.

II. Odgovornost u seksualnom odgajanju

Obitelj je prvi, najglavniji i najodgovorniji odgojitelj. Ona je »u neku ruku škola potpunije čovječnosti« (GS 52). U okviru obitelji posebnu ulogu imaju roditelji. Značajno mjesto u odgoju pripada i crkvenoj zajednici. Njezina odgojna uloga spada u poslanje koje joj je Krist povjerio. Seksualni se odgoj prvenstveno treba odvijati u obitelji, a tek naknadno izvan nje da bi djeca izbjegla duševne potrese i da bi im se olakšalo rješavanje seksualnih problema.

Značajno mjesto u odgoju pripada i crkveenoj zajednici. Njezina odgojna uloga spada u poslanje koje joj je Krist povjerio. Veoma je prikladno sredstvo za izvršenje tog poslanja kateheza. Dokumentat pridaje posebnu važnost predbračnoj katehezi i katehetskoj spremi odraslih osoba. Zbog važnosti mislim da će ovaj dio posebno zanimati čitatelje, pa odnosne odlomke donosim u doslovnom prijevodu izostavivši jedino dokumentarnu podlogu.

Crkvena zajednica

53. Crkva majka vjernika, koje je krštenjem rodila u vjeri, ima odgojna poslanje koje joj je povjerio Krist. Ono se posebno ostvaruje navještajem, potpunim zajedništvom s Bogom i braćom, svjesnim i djelotvornim sudjelovanjem u euharistijskom bogoslužju i apostolskoj djelatnosti. Crkvena zajednica tvori prikladnu sredinu (okolinu) za upijanje kršćanske etike u kojoj kršćani od početka života uče svjedočiti Veselu vijest.

54. Poteškoće s kojima se seksualni odgoj često susreće u krugu obitelji potiču kršćansku zajednicu, i napose svećenike, na jače zalagnje i na suradnju u odgajanju krštenika. Na tom su području katoličke škole, župe i druge crkvene ustanove pozvane da surađuju s obitelji.

55. Suodgovornost kršćanske zajednice u pomaganju krštenicima da svjesno i dosljedno žive obaveze preuzete na krštenju proističe iz crkvenog obilježja vjere. Spada na biskupe da dadu pravila i smjernice prikladne potrebama pojedinih Crkava.

Kateheza i seksualni odgoj

56. Kateheza treba biti plodno tlo obnove čitave crkvene zajednice. Da bi dovela vjernike do zrelosti u vjeri, treba osvijetliti pozitivne vrednote seksualnosti upotpunjujući ih s vrednotama djevičanstva i braka u svjetlu otajstva Krista i Crkve.

Ta bi kateheza morala istaknuti da je prvotni kršćaninov poziv ljubav i da je poziv na ljubav ostvariv na dva različita načina: u braku ili u bezženstvu življenom iz ljubavi prema Kraljevstvu. »Brak i djevičanstvo su dva načina izražaja i života istog otajstva Božjeg saveza sa svojim narodom«.

57. Da bi obitelji bile sigurne da se kateheza zaista ne udaljuje od učiteljstva Crkve, neka se pastiri zauzmu bilo u izboru i pripremanju odgovornog osoblja, bilo u određivanju sadržaja i metodâ.

58. Prema onome što je rečeno u br. 48., ostaje uvijek na snazi činjenica da bi se, kad se radi o intimnim biološkim ili osjećajnim vidovima, trebala dati prednost osobnom (individualnom) odgoju, najradije u krugu obitelji.

59. Premda se daje prednost katehezi koja se vrši u obitelji, mogu roditelji, kad se ne osjećaju kadrim ispuniti tu dužnost, potražiti druge koji uživaju njihovo povjerenje. Pametnim i razboritim uvođenjem (inicijacijom) prikladnim dobi i okolini mogu se izbjeći duševni potresi i olakšati djeci rješenja seksualnih problema. U nikakvom slučaju nije dovoljno držati formalna predavanja. Da bi se ona dopunila, treba iskoristiti mnogostruke prigode koje nudi svagdanji život.

Predbračna kateheza

60. Osnovni se vid pripreme mladih na brak sastoji u ispravnom shvaćanju kršćanske etike koja se odnosi na seksualnost. Kateheza nudi prenositi da se seksualnosti pristupa s neposrednim izgledom na brak. Ali, da bi potpuno uspjela, treba je prema potrebi zgodno nastaviti tako da postane pravi katekumenat. Osim toga, njezin je zadatak da podrži i ojača svojstvenu čistoću zaručnikâ, da ih pripravi na kršćanski bračni život i posebno poslanje koje bračni drugovi imaju u krilu naroda Božjega.

61. Budući zaručnici trebaju spoznati duboko značenje braka i shvatiti ga kao jedinstvo ljubavi čiji je cilj ostvarenje bračnog para i rađanje djece stalnost braka i supružničke ljubavi bezuvjetno zahtijeva čistoću, samosvladavanje, izgrađivanje osobnosti i duh požrtvornosti. S obzirom na neke poteškoće bračnog života koje su u naše vrijeme postale naročito žestoke, mladenačka će čistoća izvrsno pomoći zaručnicima, kao prikladna priprema za bračnu čistoću. Zaručnike, osim toga, treba uputiti u božanski zakon koji im je potreban za formiranje savjesti, onako kako ga razlaže crkveno učiteljstvo.

62. Poučeni o vrijednosti i veličini sakramenta ženidbe koji im specificira milost i krsni poziv, kršćanski će zaručnici, znati savjesno proživljavati vrednote i posebne zadatke svoga moralnog života kao zahtjeve i plod milosti i djelovanja Duha, »ojačani i na neki način posvećeni posebnim sakramentom za dužnosti i dostojanstvo svoga staleža«.

Važno je, osim toga, da zaručnici znaju naravne metode reguliranja svoje plodnosti da bi živjeli svoju seksualnost i ispunjavali odgovornost u skladu s božanskim nacrtom. Kao što je rekao Ivan Pavao II., »... treba učiniti sve da jedna takva spoznaja bude na dohvat svim supružima i još više mladim osobama preko jasnih pravovremenih i ozbiljnih obavijesti i odgoja koji treba povjeriti parovima, liječnicima i stručnjacima.« Treba istaknuti da se kontracepcija, koja se danas uporno širi, protivi kršćanskim idealima i moralnim pravilima koje naučava Crkva. Ta činjenica još više ističe potrebu da se crkvena nauka o umjetnim sredstvima kontracepcije i razlozi te nauke prenesu mladima u pravo vrijeme da bi ih se pripremila na odgovorno bračno jedinstvo, puno ljubavi i otvoreno životu.

Smjernice za odrasle

63. Temeljita katehistička priprava odraslih o ljudskoj ljubavi polaže temelj seksualnome odgoju djece. Tako se osigurava stjecanje (posjedovanje) ljudske zrelosti osvijetljene vjerom, koja će igrati odlučnu ulogu u dijalogu koji trebaju stariji uspostaviti s novim naraštjima. Osim uputa koje se odnose na upotrebu metoda, ta će kateheza davati prednost prikladnoj razmjeni misli o posebnim problemima, upoznavat će s didaktičkim pomagalicama i dopuštati će možebitne susrete sa stručnjacima čija bi suradnja mogla biti posebno korisna u težim slučajevima.

Dokumenat posljeđuje opisom uloge društva u seksualnom odgoju. Društvo treba osigurati mladima zdravu fizičku i moralnu sredinu, posebno u školama, i štititi članove od nasilja i moralnih nereda. Sredstva društvenog priopćavanja trebaju se upotrebljavati odgovorno. Škole trebaju dati svoj doprinos. Preporučuje se i upotreba didaktičkih pomagala i upozorava na važnost skupina mladih u seksualnom odgoju.

III. Uvjeti i načini seksualnog odgoja

Kad se govori o odgoju, prvenstveno je u pitanju odgojitelj. Od odgojitelja se traži osjećajna zrelost, uravnoteženost, profesionalna i psihopedagoška stručnost. Odgojne metode trebaju odgovarati odgojitelju, odgajniku i cilju koji se odgojem želi postići. Seksualni se odgoj treba odvijati postupno prema fizičkom i psihičkom razvoju odgajnika, objektivno, razborito i istinoljubivo. Sve treba prožimati povjerenje i poštovanje dostojanstva i prava osobe. U odgoju su veoma važni i uzori i sistem duhovnih vrijednosti koji se iznose pred oči odgajnika. Prijateljstvo označava vrhunac afektivnog sazrijevanja pa dokumenat ističe njegove prave vrijednosti i upozorava na slabe strane koje se u nj mogu uvući.

IV. Posebni problemi

Već po svojoj struci odgojitelj se često nađe pred posebnim problemima. Dokumenat ponavlja crkvenu nauku o nedozvoljenosti predbračnih odnosa i intimnih odnosa izvan braka. Govori o neurednim seksualnim pojavama među mladima, samobludu, homoseksualnosti i drogi. Za svaku pojavu navodi uzroke i načine pomoći. I u tim pojavama vrijedi staro dobro pravilo: bolje spriječiti nego liječiti. Vjerojatno je zbog toga u dokumentu i naglašena vrijednost sporta ne samo kao tjelovježbe nego i kao dobrog odgojnog sredstva.

Zaključak

Seksualni odgoj spada u red problema koji traže hitno rješenje. U rješavanju imaju prvenstvenu dužnost roditelji. Oni trebaju pružiti djeci odgovarajuće spoznaje. Crkva ima pravo i dužnost brinuti se za moralni odgoj krštenika. Odgoj se treba voditi vjerom. U njemu trebaju sudjelovati škola i društvo. Kongregacija se na koncu obraća biskupskim konferencijama upućujući im poziv da promiču odgoj među zainteresiranim za boljitak mladeži i dobro društva.

Dokumenat pruža veoma jasne smjernice. Ali budući da one imaju samo općenito obilježje na području naše Crkve, dokumenat može ostati mrtvo slovo ne pokušamo li ga detaljnije razraditi i potom provesti u djelo.

VK

OSNOVANA KOMISIJA ZA AUTENTIČNO TUMAČENJE KODEKSA

Papa Ivan Pavao II. ustanovio je 2. siječnja 1984. na vlastitu pobudu (*Motu proprio*) Papinsku komisiju za autentično tumačenje Kodeksa kanonskog prava (*Pontificia commissio ad Codicem Iuris Canonici authentice interpretandum*). *Motu proprio* »*Recognito Iuris Canonici Codice*« stupio je na snagu objavljivanjem u »*L'Osservatore Romano*« 2. veljače 1984. Tim je činom Papa u isti mah dokinuo Papinsku komisiju za reviziju Kodeksa kanonskog prava i Papinsku komisiju za tumačenje dekreta II. vat. sabora.

Da bi novi Kodeks kanonskog prava bio djelotvornije sredstvo spasenja nadahnuto na II. vat. saboru i izvršio spasenjsko poslanje u ovo-mu svijetu, treba Kodeksove propise vjerno provoditi u djelo. A za to nije samo potrebna dobra volja već je potrebno i presudno i njihovo pravilno shvaćanje, poznavanje i autentično tumačenje. Zakoni ne smiju biti neshvatljivi i sumnjivi već ih treba ispravno primijeniti u pojedinim slučajevima. Zato se traži jasno tumačenje da se izbjegnu sumnje i dvoznačnosti.

Prema novom Kodeksu kanonskog prava, zakone autentično tumači zakonodavac i kome on daje vlast autentičnog tumačenja (kan 1 § 1). Ako se autentično tumačenje izda u obliku zakona, ima istu snagu kao i sam zakon. Razumije se, treba ga objaviti (*promulgirati*). Ako se riječi zakona, koje su u sebi jasne, samo razlažu, razlaganje vrijedi i unatrag. Ako se zakon sužuje ili proširuje ili se sumnja razjašnjuje, nema povratne snage (kan 16 § 2).

U *Motu proprio* »*Recognito Iuris Canonici Codice*« Papa donosi neka opća pravila kojih se spomenuta komisija treba držati: